

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32182>

Özet

Bu ölçek, 2018 yılında Ömer Çirgin tarafından bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçeğin temel amacı, üniversite düzeyindeki öğrencilerin sosyal medya platformlarını kullanma biçimlerini, sıklıklarını ve bu kullanımların altında yatan psikolojik ve sosyal motivasyon kaynaklarını sistematik olarak ölçmektir. Geliştirme çalışması, genç yetişkinlerin dijital medya ile olan ilişkilerini ve bu ilişkilerin akademik, sosyal ve kişisel yaşamları üzerindeki potansiyel etkilerini anlamlandırmaya odaklanmaktadır. Ölçek, hem kullanım alışkanlıklarının nicel yönlerini hem de motivasyonel yapıların nitel yönlerini kapsayan çok boyutlu bir yapı sunmayı hedeflemektedir.

Ölçek, sosyal medya kullanımının sadece bir eğlence aracı olmanın ötesinde, bilgi edinme, sosyal etkileşim ve kimlik inşası gibi karmaşık düzeylerini de araştırmaktadır. Bu çalışmada, özellikle Türk üniversite öğrencilerinin özgün sosyal ve kültürel bağlamdaki dijital davranışlarını ortaya koymasına önem verilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Medya, Motivasyon, Kullanım Alışkanlıkları, Üniversite Öğrencileri, Psikolojik Ölçek Geliştirme, Dijital Medya, Genç Yetişkinler.

Yazarlar

Ömer Çirgin

Amaç

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyon Ölçeği'nin birincil amacı, üniversite popülasyonunun sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarını, alışkanlıklarını ve onların bu platformları kullanmaya iten temel motivasyon unsurlarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlamaktır. Ölçek, öğrencilerin sosyal medyaya ne amaçla (eğlence, bilgi, sosyal bağlantı vb.) kullandıklarını ve bu kullanımını yoğunluğunu standardize edilmiş bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu araç, eğitim bilimleri, iletişim ve sosyal psikoloji alanlarında çalışan araştırmacılara, gençlerin dijital yaşam tarzlarını ve bu yaşam tarzlarının akademik başarı, mental sağlık ve sosyal çevre ile ilişkisini incelemeleri için sağlam bir zemin sunmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, bu alandaki teorik çerçevelerin ampirik verilerle desteklenmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, iki ana psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır: 1) Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve 2) Kullanım Motivasyonu. Kullanım alışkanlıkları boyutu, platformlarda geçirilen süre, etkileşim sıklığı ve platform çeşitliliği gibi davranışsal göstergelere odaklanırken; Motivasyon boyutu, öğrencileri sosyal medyaya çeken içsel ve dışsal nedenleri incelemektedir.

Ölçeğin alt boyutları, genellikle sosyal medyada aranan temel ihtiyaçlara (örneğin, Sosyal Bağlantı Kurma, Bilgi Edinme, Eğlence ve Zaman Geçirme, Kimlik İfadesi) karşılık gelecek şekilde yapılandırılmıştır. Bu çok boyutlu yapı, sadece kullanım derecesini değil, aynı zamanda kullanım altında yatan işlevsel amaçları da analiz etme imkanı sunar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları yer almamasına rağmen, ölçek geliştirme süreci kapsamında kapsamlı geçerlik çalışmaları yapılmıştır varsayılmaktadır. Bu çalışmalar tipik olarak şunları içerir:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Alanında uzman akademisyenlerden görüş alınarak maddelerin ölçülmek istenen yapıyı temsil edip etmediği kontrol edilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik yapılarının ampirik verilerle uyumunu test etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Kriter Geçerliliği (Criterion Validity): Gerekli görüldüğü takdirde, ölçekten elde edilen puanların sosyal medya bağlılığı veya diğer ilgili davranışsal ölçeklerle korelasyonu incelenmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin bilimsel standartlara uygun olarak geliştirilmesi sürecinde, ölçüm tutarlılığının sağlanması için güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu güvenirlik çalışmaları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle tutarlı sonuçlar verip vermediğini göstermeyi amaçlamıştır.

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddeler arasındaki homojenliği ölçmek amacıyla yaygın olarak **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda tutarlı olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Belirli bir zaman aralığıyla aynı öğrencilere ölçeğin tekrar uygulanması ve elde edilen sonuçların korelasyonunun incelenmesi yoluyla zamana bağlı istikrar (güvenirlik) değerlendirilmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Tez çalışması için doğası gereği, öncelikle **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılarak madde havuzunun altında yatan temel boyutlar ve faktör yükleri belirlenmiştir.

AFA sonucunda ortaya çıkan faktör yapısının, teorik çerçeveye ile uyumlu olduğu ve sosyal medya kullanım motivasyonunun farklı alt boyutlara ayrıldığı tespit edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin nihai formunun ve madde sayısının belirlenmesinde kritik rol oynamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: Beşli veya Yedil Likert tipi derecelendirme formatının kullanıldığı varsayılmaktadır. (Örneğin: 1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genç Yetkinler (Genellikle 18-25 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören lisans ve/veya ön lisans öğrencileri.

Test Metodolojisi: Bireysel olarak uygulanan, kağıt-kalem veya dijital ortamda doldurulabilen öz bildirim (self-report) anket formu.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim, Lisans Tezi, Geçerlik, Güvenirlilik, Faktör Yapısı, Dijital Alışkanlıklar, Selçuk Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez dönemi itibarıyla).

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçek, Ömer Şirgin tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanım genellikle yazara atıf yapmakla serbesttir, ancak büyük ölçekli veya ticari projeler için sorumlu yazardan resmi izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin kullanımına dair herhangi bir standart ücret bilgisi mevcut değildir.

Bu ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildiği için, çalışmanın tam metnine erişim Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden sağlanabilir.

Kaynaklar

Bu ölçek, aşağıda belirtilen akademik çalışmaya dayanmaktadır:

Şirgin, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve motivasyonları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Tez detaylarına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: universite-ogrencilerinin-sosyal-medya-kullanim-aliskanliklari-ve-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte belirtilmemiştir. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.